

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 02 » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ:
КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ
(українська)

для студентів

спеціальності: 022 Дизайн

освітнього рівня: перший бакалаврський

освітньої програми: 022.00.02 Графічний дизайн

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 06.26/20
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2020 р.

Київ-2020

Розробник:

Остапченко Олена Вадимівна, старший викладач кафедри української мови
Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Остапченко Олена Вадимівна, старший викладач кафедри української мови
Київського університету імені Бориса Грінченка

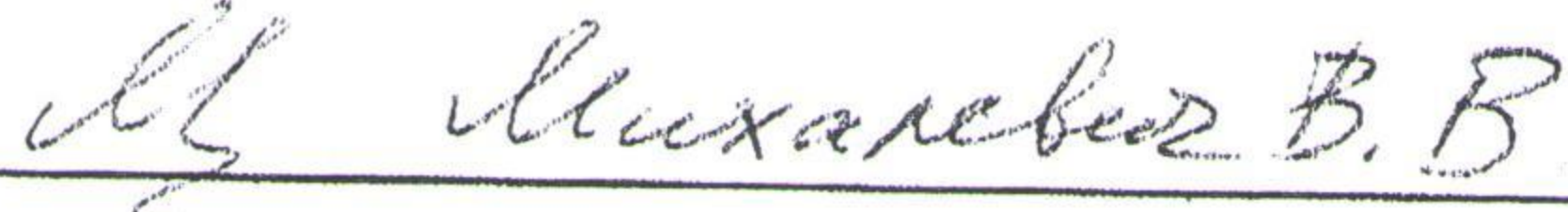
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри української мови

Протокол від 29.08.2019 р. № 1

Завідувач кафедри (С.О. Караман)

Структура програми типова.
Години відповідають навчальному плану.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
022.00.02 Графічний дизайн

«10» вересня 2019 р.

Робочу програму перевірено

«10» 09 2019 р.

Заступник директора
Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

 (Л. І. Заяць)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. (С. Караман) «02» 092020р. протокол № 2

на 20__/20__ н.р. _____ («__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ («__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ («__» 20__ р. протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Українські студії»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>6/180</i>	
<i>Курс</i>	<i>1</i>	
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>6</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>6</i>	
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>180</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>84</i>	
<i>Модульний контроль</i>	<i>12</i>	
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>54</i>	
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	
<i>Змістовий модуль «Культура усного і писемного мовлення (українська)»</i>		
<i>Курс</i>	<i>1</i>	
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>60</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>28</i>	
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>	
<i>Семестровий контроль</i>	<i>15</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>13</i>	
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета курсу – сформувати у майбутніх фахівців *професійну мовнокомунікативну компетентність*, складниками якої є:

лінгвістична компетентність – сукупність знань про структуру мовної системи, а також уміння оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови;

предметна компетентність – наявність професійних знань, а також уміння застосовувати їх у процесі комунікації, що дозволяє фахівцю правильно розуміти та оцінювати ефективність комунікації, варіювати методи впливу залежно від реальної життєвої ситуації;

прагматична компетентність – наявність знань про сутність та особливості комунікації, практичне оволодіння потенціалом фахового дискурсу, орієнтація на аналіз характеру взаємодії комунікантів під час спілкування; здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; здатність працювати в команді (творчому колективі);

технологічна компетентність – оволодіння технікою усного мовлення: правильною постановкою дихання, розвитком голосу, чіткою та зрозумілою дикцією, нормативною орфоepією; вміння чітко й виразно висловлювати думку для встановлення продуктивної комунікативної взаємодії; навички використання комунікаційних технологій;

мовно-текстологічна компетентність: здатність до аналізу та інтерпретації гуманітарного тексту (спроможність виокремити і відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність і валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї; здатність порівнювати зміст різних текстів, шукати та узагальнювати інформацію з досліджуваної проблеми, навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту);

Навчальна дисципліна «Українські студії: культура усного і писемного мовлення» спрямована на набуття студентами *загальних компетентностей*, складниками яких є такі:

світоглядна: наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, здатність розуміти та дотримуватися морально-етичних норм поведінки, загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів, розуміння значущості для власного розвитку історичного освіду людства, розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії, збереження національних духовних традицій, розуміння переваг здорового способу життя та прийняття їх як власних цінностей;

громадянська: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України, здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології

прийняття рішень, повага до Батьківщини, народу, держави, її символіки, традицій, мови, вміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю, здатність цінувати і поважати національну своєрідність та мультикультурність;

інформаційна: здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності, володіння інформацією щодо об'єктивного стану ринку фахових послуг;

науково-дослідницька: здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності;

самоосвітня: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; самоконтроль мовленнєвої діяльності;

універсальна: здатність до планування та розподілу часу; здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність застосовувати знання на практиці.

Мета курсу реалізується завдяки виконанню певних **завдань**:

- удосконалити культуру усного та писемного мовлення, оволодіння орфоепічними, графічними, лексичними, морфологічними, синтаксичними, стилістичними, орфографічними та пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови;

- збагатити словник термінологічною та фаховою лексикою;

- сформувати навички комунікативно виправданого використання засобів мови з дотриманням етикету професійного спілкування;

- сформувати стійкий позитивний мотиваційний інтерес до майбутньої практичної діяльності;

- виробити навички самоконтролю за дотриманням норм культури усного й писемного мовлення у процесі фахової комунікації;

- формувати світоглядні принципи мовної особистості, виховувати повагу до рідної мови, почуття особистої відповідальності за власну мовну поведінку і стан мовленнєвої культури суспільства.

Діяльність студентів в освітньому Центрі культури української мови спрямована на отримання мовних та мовленнєвих вмінь та навичок, вміння узгоджувати власну мовленнєву й життєтворчу діяльність із засвоєними етичними, естетичними та іншими цінностями; вміння спілкуватися задля обміну інформацією і вирішення таких основних завдань:

▪ ефективно отримувати і передавати інформацію;

▪ досягати поставленої мети шляхом переконання співрозмовника й спонукання його до дії;

- отримувати додаткову інформацію про співрозмовника (на основі знань про об'єктивні закономірності функціонування мови в суспільстві);
- здійснювати позитивну самопрезентацію, тобто справляти приємне враження на співрозмовника на основі володіння культурою мовлення;

Студенти також мають отримати практичні навички здійснення мовленнєвої діяльності, зумовленої комунікативною метою, свідомого вибору типів мовлення, урахування ознак функційних стилів.

3. Результати навчання за дисципліною.

Протягом вивчення змісту дисципліни студенти **повинні**:

- набути **знання** про основні поняття культури усного і писемного мовлення, норми сучасної української літературної мови;
- осмислити процеси і явища сучасної української літературної мови;
- розуміти сутність мовних законів;
- розвинути **практичні вміння** і сформувати **навички**:
- аналізу фонетико-орфоепічних, лексичних, фразеологічних, граматичних явищ сучасної української літературної мови, правильного оцінювання стилістичних можливостей мовних засобів;
- техніки усного мовлення, володіння акцентуаційними, орфоепічними, правописними, лексичними, фразеологічними, морфологічними, синтаксичними, пунктуаційними нормами;
- удосконалення свого та чужого мовлення;
- інтелектуальної комунікації та публічного мовлення: толерантності до іншої думки, здатності ясно та виразно висловлюватись у процесі спілкування, здатності сприймати і враховувати зауваження, оптимізувати власну позицію в обговоренні, налаштованості на діалог.

4. Структура навчальної програми

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Лекційні	Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I Вступ. Норми літературної мови. Культура усного професійного мовлення. Орфоепічні, графічні та орфографічні норми						
1.	Тема 1. Вступ. Поняття культури мовлення. Норми літературної мови.	3	-	2	1	
2.	Тема 2. Стилiстична диференціяція української мови. Стилiсові норми української мови.	3	-	2	1	
3.	Тема 3. Культура усного мовлення майбутнього фахівця. Орфоепічні та акцентуаційні норми.	3	-	2	1	
4.	Тема 4. Засоби милозвучності мовлення. Техніка усного мовлення.	3	-	2	1	
5-6.	Тема 5-6. Графічні та орфографічні норми української мови як складники культури мовлення сучасного фахівця.	8	-	4	2	2
Разом (I змістовий модуль)		20	-	12	6	2
Змістовий модуль II. Лексичні та граматичні норми сучасної української літературної мови. Культура публічного виступу						
7-8.	Тема 7 - 8. Лексична система мови. Лексичні норми сучасної української мови. Лінгвістичні словники.	5	-	4	1	
9.	Тема 9. Фразеологія української мови і культура професійного мовлення.	3	-	2	1	
10-11	Тема 10 - 11. Суспільне значення морфологічних норм. Труднощі словотворення і словозміни в українській мові.	6	-	4	2	
12.	Тема 12. Синтаксичні аспекти культури мовлення.	3	-	2	1	
13.	Тема 13. Види та правила усного фахового спілкування. Український мовленнєвий етикет.	3	-	2	1	
14.	Тема 14. Публічний виступ як різновид мовленнєвої діяльності.	5	-	2	1	2
Разом (II змістовий модуль)		25	-	16	7	2
Семестровий контроль		15				
Разом за навчальним планом (весь курс)		60	-	28	13	4

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

**Вступ. Норми літературної мови. Культура усного професійного мовлення.
Орфоепічні, графічні та орфографічні норми**

Практичне заняття № 1

Вступ. Поняття культури мовлення. Норми літературної мови

Тематичний план:

1. Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури.
2. Державний статус української мови. Функції державної мови.
3. Поняття літературної мови. Ознаки літературної мови: унормованість, кодифікованість, багатофункціональність, стилістична диференціація, наддіалектність, високий ступінь престижності.
4. Культура мовлення особистості. Комунікативна та мовна компетенції фахівця.
5. Мовна норма як одне з основних понять культури мовлення. Типи мовних норм.
6. Комунікативні якості мовлення: правильність, змістовність, логічність, точність, доречність, виразність, багатство.

Основні поняття теми: культура української мови, ознаки культури мовлення: правильність; точність, логічність, багатство (різноманітність), чистота, доречність, достатність, виразність, емоційність; державна мова, функції мови, мовна політика, двомовність, пуризм.

Рекомендована література:

1. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. — Вінниця: Нова книга, 2003. — С. 76 – 92.
2. Жайворонок В. В., Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2006. — С. 25 – 38.
3. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. — К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. — 163 с.
4. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. — К.: ВЦ "Академія", 2007. — С. 191 – 223.
5. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2008. — С. 138 – 160.

6. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

7. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М. Я. Плющ. – 4-те вид., стер. – К.: Вища шк., 2003. – 430 с.

8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 44 – 59.

9. Ющук І. П. Українська мова. Підручник для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

Практичне заняття № 2

Стилістична диференціація української мови.

Стилістичні норми української мови

Тематичний план:

1. Поняття *стиль мовлення*. Класифікації стилів мовлення.
2. Характеристика стилів мовлення.
3. Взаємозв'язок і взаємодія стилів. Зумовлене використання елементів одного стилю в текстах іншого.

Основні поняття теми: *стиль мовлення, класифікації стилів мовлення, функціональні особливості стилів мовлення.*

Рекомендована література:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003.
2. Дудик П. С. Стилістика української мови. – К.: Академія, 2005.
3. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг. Фонетика. Орфоепія. Стилістика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник. 3-тє видання перероб. і доп. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – 184 с.
4. Мацько Л. І. та ін. Стилістика української мови. – К.: Вища шк., 2003.
5. Пентиліук М. І. Культура мови і стилістика. – К., 1994.
6. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 44 – 59.
8. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

Практичне заняття № 3

Орфоепічні та акцентуаційні норми усного мовлення

Тематичний план:

1. Фізіолого-артикуляційний аспект звукового мовлення. Будова і функції мовленнєвого апарата.
2. Основні орфоепічні норми української мови.
3. Особливості вимови голосних і приголосних звуків, звукосполучень, слів іншомовного походження.
4. Фонетична та фонематична транскрипції.
5. Орфоепічні словники.

Основні поняття теми: мовленнєвий апарат, орфоепічні норми, фонетична та фонематична транскрипції.

Рекомендована література:

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2006.

2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995.

3. Дудник З. В. Сучасна українська літературна мова. Фонетика: Навчальний посібник для студентів-філологів. – К.: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2002.

4. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг. Фонетика. Орфоепія. Стилїстика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник. 3-тє видання перероб. і доп. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – 184 с.

5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 44 – 59.

6. Сучасна українська літературна мова. Фонетика: Навч. посібник / За заг. ред. Н. П. Плющ. – К.: Київський університет, 2002.

7. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А. П. Грищенка. 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 1997.

8. Тоцька Н. І. Засоби милозвучності української мови // Українське мовознавство. – К., 2000. – Вип. 22.

9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Завдання і вправи: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 51с.

Практичне заняття № 4

Засоби милозвучності мовлення. Техніка усного мовлення

Тематичний план:

1. Засоби ритміко-інтонаційної організації мовленнєвого потоку: інтонація, паузи, наголос.

2. Наголос як фонетичне явище. Типи наголосу: словесний, логічний, емпатичний. Роль і характер українського словесного наголосу. Наголос основний і побічний. Подвійний наголос у слові. Норми наголошування в українській літературній мові.

3. Інтонація та її компоненти: мелодика, темп, тембр мовлення, інтенсивність мовлення, фразовий наголос.

4. Техніка усного мовлення. Розвиток дихання. Постановка голосу. Нормована артикуляційна база як основа правильної літературної вимови.

Основні поняття теми: виразність мовлення, техніка мовлення, артикуляційна база, фонаційне дихання, голос, дикція, інтонація, пауза, наголос, типи наголосів, норми наголошування, засоби логіко-емоційної виразності, партитура тексту.

Рекомендована література:

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995.

2. Єлисовенко Ю. П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навч. посіб. / За ред. В. В. Різуна. – К., 2008.

3. Капська А. Й. Виразне читання. - К., 1990. – С. 22 – 39.

4. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг: Посібник. – КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2004.

5. Плющ Н. П., Бондаренко В. В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навч. посіб. – К., 2007.

6. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.

7. Сучасна українська літературна мова. Фонетика: Навч. посібник / За заг. ред. Н. П. Плющ. – К.: Київський університет, 2002.

8. Тоцька Н. І. Засоби милозвучності української мови // Українське мовознавство. – К., 2000. – Вип.22.

9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Завдання і вправи: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 51с.

Практичне заняття № 5
Графічна підсистема мови.
Орфографічні норми української мови

Тематичний план:

1. Графіка української мови, її предмет і завдання. Склад української графіки: алфавіт, діакритичні знаки, розділові знаки.
2. Позначення на письмі голосних і приголосних звуків. Український алфавіт. Співвідношення між звуками української мови та буквами.
3. Українська орфографія. Принципи української орфографії.
4. Правила вживання апострофа, буквосполучень *ьо, йо, м'якого знака*.
5. Ненаголошені *е, и, о* в сучасній українській літературній мові, позначення їх на письмі.
6. Чергування голосних і приголосних звуків, відображення цих звукових змін на письмі.
7. Правопис слів іншомовного походження.

Основні поняття теми: *графічна система, буква, принципи української орфографії, фонетична орфограма.*

Рекомендована література:

1. Волощак М. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв / М. Волощак. – К. : Марія Волощак, 2011. – 174 с.
2. Зубков Микола. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. / Микола Зубков. – К.: Арій, 2019 р. – 608 с.
3. Культура мови на щодень / За ред. С. Я.Єрмоленко. – К., 2000.
4. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
5. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоєпія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
6. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови. — К., 2019. – 392 с.
7. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / М. І. Фурдуй; за ред. В. В. Різуна. – К.: Либідь, 2004. – 272 с.
8. Ющук І. П. Українська мова. Підручник для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – С. 85 – 104.

Практичне заняття № 6
Орфографічні норми української мови як складники культури мовлення
сучасного фахівця

Тематичний план:

1. Правила вживання великої літери у власних назвах.
2. Спрощення в групах приголосних та його відображення на письмі.
3. Позначення на письмі подвоєння та подовження приголосних.
4. Правопис префіксів у сучасній українській мові.
5. Правопис *не-*, *ні-* з різними частинами мови.
6. Складні випадки правопису суфіксів.
7. Написання складних слів разом і через дефіс.

Основні поняття теми: орфограма.

Рекомендована література:

1. Волощак М. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв / М. Волощак. – К. : Марія Волощак, 2011. – 174 с.
2. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? [Текст] : словник-довідник : бл. 10000 номінацій / В. В. Жайворонок. – К.: Наукова думка, 2004. – 203 с.
3. Зубков Микола. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. / Микола Зубков. – К.: Арій, 2019 р. – 608 с.
4. Культура мови на щодень / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К., 2000.
5. Орфографічний словник української мови / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. – К.: Довіра, 1994. – 864 с.
6. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. – К., 1999.
7. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
8. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
9. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. — К., 2019. – 392 с.
10. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / М. І. Фурдуй; за ред. В. В. Різуна. – К.: Либідь, 2004. – 272 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Лексичні та граматичні норми сучасної української літературної мови.

Культура публічного виступу

Практичне заняття № 7

Лексичні норми сучасної української мови

Тематичний план:

1. Значення слова. Однозначні та багатозначні слова в сучасній українській мові.
2. Причини виникнення багатозначності. Пряме й переносне значення слова.
3. Класифікація синонімів, їх стилістичне використання.
4. Класифікація омонімів, їх стилістичні функції.
5. Стилiстичне використання антонiмiв.
6. Труднощі вживання паронімів.
7. Типові лексичні помилки: сплутування паронімів, омонімів, багатозначних слів, плеоназми, тавтології, росіянізми.

Основні поняття теми: чистота, багатство, точність мовлення, лексичні ресурси, лексичні норми, синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, плеоназм, тавтологія.

Рекомендована література:

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 284 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 76 – 92.
4. Зубков Микола. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. / Микола Зубков. – К.: Арій, 2019 р. – 608 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 191 – 223.
6. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. - К., 1999.
7. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
8. Ющук І. П. Українська мова. Підручник для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

Практичне заняття № 8

Лексична система сучасної української мови. Лінгвістичні словники

Тематичний план:

1. Формування української лексики. Лексика власне українська та запозичена.
2. Інтернаціоналізми, екзотизми та варваризми у складі запозиченої лексики.
3. Лексика за сферами вживання.
4. Лексика української мови з погляду активного-пасивного вживання.

Основні поняття теми: терміни, професіоналізми, сленг, жаргон, інтернаціоналізми, екзотизми, варваризми, запозичена лексика, активна лексика, пасивна лексика, архаїзми, історизми.

Рекомендована література:

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 284 с.
2. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: Стилїстика і культура мови. – К.: Довіра, 1999.
3. Словник іншомовних слів/ За ред. О. С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 967 с.
4. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
5. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – К.: Довіра, 1999. – 369 с.
6. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. – К.: Вища школа, 1997. – 493 с.

Практичне заняття № 9

Фразеологія української мови і культура професійного мовлення.

Типи словників

Тематичний план:

1. Поняття про фразеологічні одиниці.
2. Джерела української фразеології.
3. Класифікація фразеологізмів за ступенем семантичного злиття компонентів (зрощення, єдності, сполучення).
4. Класифікація фразеологізмів за походженням та джерелами виникнення.
5. Прислів'я і приказки, крилаті вислови як одиниці фразеологічного фонду мови.
6. Стилїстичне використання фразеологізмів.

7. Лексикографія. Основні типи лінгвістичних словників.

Основні поняття теми: *фразеологізм, прислів'я, приказки, крилаті вислови, мовне кліше, словник, типи словників.*

Рекомендована література:

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 284 с.
2. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. – Довіра, 2001. – 284 с.
3. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. – К.: Радянська школа, 1988. – 200 с.
4. Косенко Н. Я., Вакуленко Т. М. Як правильно говорити українською. Практичний посібник. – Харків: Книжковий клуб сімейного дозвілля, 2007. – 240 с.
5. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
6. Фразеологічний словник української мови: У 2-х т.- К.: Наук. думка, 1993.

Практичне заняття № 10

Морфологічні норми сучасної української мови

Тематичний план:

1. Особливості використання граматичних форм іменників у фаховому мовленні (категорії роду, числа, відмінка). Труднощі словозміни іменників.
2. Прикметники у фаховому дискурсі: ступені порівняння, відмінювання.
3. Сильові норми використання займенників.
4. Особливості використання числівників: відмінювання, зв'язок з іменниками.
5. Мовні формули на позначення часу.

Основні поняття теми: *граматична категорія, граматична форма, словоформа, частини мови, іменник, прикметник, числівник, займенник.*

Рекомендована література:

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К., 1991.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003.
3. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика сучасної української мови: Навч. посібник. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 256 с.

4. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: Стилїстика і культура мови. - К.: Довїра, 1999.
5. Жайворонок В. В., Брїцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посїб. – К.: Вища шк., 2006. – С. 39 – 55.
6. Зубков Микола. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Дїлове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. / Микола Зубков. – К.: Арїй, 2019 р. – 608 с.
7. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української лїтературної мови. – К.: Вища шк., 1987.
8. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посїб. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 191 – 223.
9. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навч. посїб. – К.: Центр навчальної лїтератури, 2008. – С. 74 – 99.
10. Сучасна українська лїтературна мова : навч. посїбник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

Практичне заняття № 11

Морфологічні норми сучасної української мови

Тематичний план:

1. Особливості використання дієслівних форм (особових, дієприкметника, дієприслівника, безособових на *-но, -то*).
2. Особливості використання прислівників, їх правопис.
3. Прийменникові конструкції у професійному мовленні. Труднощі у вживанні прийменників, сполучників, часток.

Основні поняття теми: дієслово, прислівник, службові частини мови.

Рекомендована література:

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К., 1991.
2. Волкотруб Г. Й. Практична стилїстика сучасної української мови: Навч. посїбник. – Тернопіль: Підручники і посїбники, 2004. – 256 с.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 444 – 456.
4. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: Стилїстика і культура мови. – К.: Довїра, 1999.
5. Зубков М. Універсальний довідник. Українська мова. Харків: ФОП Спївак В. Л., 2009. – 416 с.

6. Жайворонок В. В., Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – С. 39 – 55.
7. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української літературної мови. – К.: Вища шк., 1987.
8. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 191 – 223.
9. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – С. 74 – 99.
10. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

Практичне заняття № 12

Синтаксичні норми сучасної української мови у фаховому спілкуванні

Тематичний план:

1. Синтаксичні особливості текстів різних стилів.
2. Порядок слів у реченні.
3. Зв'язок присудка з підметом (координація).
4. Складні випадки керування.
5. Особливості вживання у фаховому мовленні ускладнених речень (з однорідними членами, відокремленими членами, звертаннями, вставними конструкціями), пунктуація в них.
6. Особливості вживання у фаховому мовленні складних речень, пунктуація в них.

Основні поняття теми: речення, словосполучення, член речення, підмет, присудок, додаток, означення, обставина, керування, координація, пунктуація.

Рекомендована література:

1. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика сучасної української мови: Навч. посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 256 с.
2. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: Стилiстика i культура мови. – К.: Довiра, 1999.
3. Зубков М. Універсальний довідник. Українська мова. Харків: ФОП Спiвак В. Л., 2009. – 416 с.
4. Жайворонок В. В., Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – С. 56 – 59.

5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2007.

6. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – С. 100 – 118.

7. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

Практичне заняття № 13

Види, форми та правила усного професійного спілкування.

Мовленнєвий етикет ділового спілкування

Тематичний план:

1. Сутність і специфіка професійної діалогічної мови.
2. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови.
3. Розробка стратегії ведення бесіди.
4. Прийоми активізації уваги слухачів.
5. Модель та характерні особливості ділової телефонної розмови.
6. Етика інтернет-спілкування.
7. Мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.

Основні поняття теми: мовленнєвий етикет, ділова нарада, службова бесіда, телефонна ділова розмова, інтернет-спілкування.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.

2. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998.

3. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2002.

4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 42 – 64, 169 – 180.

5. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг. Фонетика. Орфоепія. Стилїстика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник. 3-тє видання перероб. і доп. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – 184 с.

6. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 191 – 223.

7. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2008. – С. 119 – 135.

8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів: В-во «СПОЛОМ», 2001.

9. Сербенська О., Редько Ю., Федик О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник. – Львів: Світ, 1994.

10. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.

Практичне заняття № 14

Публічний виступ як різновид мовленнєвої діяльності.

Дискутивно-полемічне спілкування

Тематичний план:

1. Етапи підготовки до публічного виступу.
2. Стратегія і тактика виступу.
3. Прийоми встановлення контакту з аудиторією.
4. Суперечка як основа дискутивно-полемічної мови.
5. Прийоми суперечки: коректні та некоректні.
6. Дискусія, доповідь, промова.
7. Етика дискутивно-полемічного спілкування.
8. Зовнішня культура комунікації. Невербальні засоби промовця: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники.

Основні поняття теми: публічний виступ, стратегія підготовки промови, тактика виступу, прийоми суперечки, доповідь, промова, невербальні засоби впливу на слухачів.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.
2. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 42 – 64, 169 – 180.
4. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг. Фонетика. Орфоепія. Стилїстика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник. 3-тє видання перероб. і доп. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – 184 с.

5. Культура фахового мовлення: Навч. посіб. / Ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги - ХХІ, 2005.
6. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 191 – 223.
7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів: В-во «СПОЛОМ», 2001.
8. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
9. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: Навч. посіб. – 3-є вид., стер. – К.: Вікар, 2003.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	14	14
Робота на практичному занятті	10	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	5	14	70
Виконання модульної роботи	25	2	50
Разом		-	274
Максимальна кількість балів: 274			
Розрахунок коефіцієнта: $274/60=4,6$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Вступ. Норми літературної мови. Культура усного професійного мовлення. Орфоепічні, графічні та орфографічні норми			
Тема 1. Вступ. Поняття культури мовлення. Норми літературної мови (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	I
Тема 2. Стилiстична диференціяція української мови. Стилiвові норми української мови (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	II
Тема 3. Культура усного мовлення майбутнього фахівця. Орфоепічні та акцентуаційні норми (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	III
Тема 4. Засоби милозвучності мовлення. Техніка усного мовлення (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	IV

Тема 5-6. Графічні та орфографічні норми української мови як складники культури мовлення сучасного фахівця (2 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модуль	10	V- VI
Змістовий модуль II. Лексичні та граматичні норми сучасної української літературної мови. Культура публічного виступу			
Тема 7-8. Лексична система мови. Лексичні норми сучасної української мови. Лінгвістичні словники (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного заняття, перевірка самостійного	10	VII- VIII
Тема 9. Фразеологія української мови і культура професійного мовлення (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	IX
Тема 10-11. Суспільне значення морфологічних норм. Труднощі словотворення і словозміни в українській мові. (2 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	10	X- XI
Тема 12. Синтаксичні аспекти культури мовлення (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	XII
Тема 13. Види та правила усного фахового спілкування. Український мовленнєвий етикет. (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	XIII
Тема 14. Публічний виступ як різновид мовленнєвої діяльності. (1 год.)	Практичне заняття, перевірка самостійного опрацювання, модульний контроль, консультація	5	XI V
Семестровий контроль (15 год.)	Письмовий іспит		
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом: 70 балів</i>		

**Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 1
(в освітньому центрі «Культура української мови»):**

Методичні рекомендації:

Підготовка здійснюється за груповою технологією навчання з використанням Інтернет-сервісів, що передбачають комунікацію, ефективну співпрацю студентів за допомогою ІК-засобів у підготовці проектів.

Студенти академічної групи поділяються на 6 міні-груп по 3-4 особи.

Кожна підгрупа готує для захисту свій проект (розділ теми), опрацьовуючи рекомендовані джерела.

Завдання для міні-груп:

- скориставшись рекомендованими джерелами, Інтернет-ресурсами, складіть цілісний комплекс теоретичного блоку вашого проекту, що містить такі складники:
 - *тези до теми (обсяг до 1 стор. тексту);*
 - *презентацію з 12 – 15 слайдів за заданою структурою (скористайтеся програмними ресурсами PowerPoint, Prezi, Slideboom та ін.);*
 - проаналізуйте й обговоріть (на форумі або за допомогою електронного листування) створений комплект матеріалів;
 - матеріали оформіть у друкованому та електронному форматах і надішліть для перевірки;
 - підготуйтеся до виступу з повідомленням на практичному занятті (регламент – до 7 хв).

Для оптимізації роботи та якісного представлення матеріалу в кожній міні-групі передбачте розподіл завдань: добір теоретичного матеріалу; укладання тез; структурування та розміщення тексту на слайдах; виготовлення презентації.

Теми проектів:

1. Українська мова – національна мова українського народу, форма його національної культури, державна мова України. Видаті діячі світової культури, науковці про українську мову (дібрати і записати 5 – 7 висловлювань).
2. Поняття про літературну мову як вищу унормовану форму загальнонародної мови. Інші форми національної мови: територіальні та соціальні діалекти, просторіччя. Функції мови. Мова і мовлення: спільне і відмінне між ними.
3. Нова українська літературна мова. Роль І. Котляревського і Т. Шевченка, інших видатних письменників, науковців, діячів культури у становленні нової української літературної мови.
4. Тернистий шлях української мови, утиски, яких вона зазнала у своєму становленні в різні періоди розвитку. Лінгвоцид в Україні.
5. Мова і суспільство. Мовна політика в Україні. Білінгвізм соціальний та індивідуальний. Міжнародне мовне законодавство та українські державні документи про функціонування української та інших мов на сучасному етапі.
6. Мовне питання в різних країнах (Франція, Італія, Чехія, Індонезія, Ізраїль, Індія, Танзанія, Японія та ін.): шляхи його розв'язання.

Питання для самоконтролю:

1. У чому сутність поняття *культура мови*?
2. Поясніть поняття *культура мовлення*.
3. Охарактеризуйте рівні культури мови.
4. Розкрийте поняття «комунікативна компетенція».

5. Наявність яких знань, умінь і навичок передбачає професійна комунікативна компетенція?
6. Дайте тлумачення мовної компетенції.
7. Охарактеризуйте складові частини мовної компетенції.
8. Охарактеризуйте уміння, наявність яких передбачає мовна компетенція.
9. На основі чого формується комунікативна компетенція фахівця?
10. Розкрийте сутність мовної норми. Назвіть типи мовних норм.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 2:

1. Ознайомтеся з рекомендованими джерелами, відеоматеріалами; виділіть і проаналізуйте найважливіші змістові одиниці теми.
2. Самостійно доберіть 3 – 4 тексти (або уривки текстів обсягом 50 – 150 слів) різних функціональних стилів, підстилів, жанрів; підготуйтеся до їх характеристики за такими критеріями:
 - сфера поширення стилю;
 - його призначення;
 - підстилі, їх особливості;
 - жанри реалізації стилів;
 - форма мовлення – усна чи писемна;
 - особливості мовних засобів, стильові норми (лексичні, граматичні).

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення понять *стиль мови* і *стиль мовлення*.
2. Охарактеризуйте стильові і стилістичні норми.
3. Які чинники впливають на формування стилю?
4. У чому полягає особливості стилів інтернет-спілкування, інформаційного, конфесійного, інформаційного?
5. Охарактеризуйте художній, розмовний, публіцистичний, офіційно-діловий та науковий стилі мовлення.
6. Розкажіть про взаємозв'язок і взаємодію стилів.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 3:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом)

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення фонетики як науки.
2. Що досліджує артикуляційний аспект вивчення звуків мови? Що таке артикуляція?

3. Розкрийте поняття *мовленнєвий апарат*, з'ясуйте функції його складових частин. Назвіть активні і пасивні органи мовлення.
4. Розкажіть про правила фонетичного запису.
5. На яких фонетичних особливостях ґрунтуються орфоепічні норми української мови?
6. Назвіть основні риси української літературної вимови голосних.
7. Схарактеризуйте основні риси української літературної вимови приголосних.
8. Прокоментуйте випадки порушення орфоепічних норм у сучасній українській літературній мові.

**Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 4
(в освітньому центрі «Культура української мови»):**

Завдання 1. Користуючись рекомендованими джерелами та Інтернет-ресурсами, доберіть 5 – 10 вправ для розвитку фонаційного дихання та артикуляційної гімнастики; відпрацюйте їх виконання і підготуйтеся до демонстрації на практичному занятті в аудиторії.

Завдання 2. Доберіть 3 – 4 скоромовки (чистомовки), які формують певні орфоепічні норми, досконало розучіть їх і підготуйтеся до виконання на практичному занятті в аудиторії.

Завдання 3. Підготуйтеся до виразного читання текстів (різних стилів і жанрів) із дотриманням орфоепічних норм та правил ритміко-інтонаційної організації мовлення.

Завдання 4. Серед ресурсів відеохостингу YouTube та ін. знайдіть два-три відеозаписи художнього читання у виконанні професійних читців чи акторів. Проаналізуйте їх з погляду відповідності критеріям виразного читання: орфоепічної правильності, чіткої дикції, відповідного інтонуювання.

Завдання 5. За допомогою програмних засобів для проведення відео-та аудіо-конференцій (Skype та ін.) прослухайте усні висловлювання студентів своєї групи, декламування ними віршів, читання прозових текстів. Проаналізуйте записи щодо дотримання орфоепічних норм, вимог до милозвучності мовлення.

Завдання 6. За допомогою Web-камери запишіть своє виконання 2 – 3 скоромовок (чистомовок), які формують певні орфоепічні норми, і проаналізуйте його за критеріями дотримання орфоепічних норм, чіткості дикції, чистоти мовлення.

Завдання 7. Надішліть свій запис вкладеними файлом на електронну адресу своєї групи для взаємоаналізу.

Завдання 8. Проаналізуйте виконання скоромовок 2 – 3 студентами вашої групи за тими ж критеріями. Підготуйтеся до повідомлення про результати свого аналізу на

практичному занятті. Сформулюйте поради своїм товаришам стосовно виправлення порушень мовлення, орфоепічних вад.

Питання для самоконтролю:

1. Чому фахівцю потрібна чітка дикція? Якими прийомами її виробляють?
2. Яку роль відіграє темп мовлення? Якого оптимального темпу слід дотримуватися?
3. Чому треба контролювати дихання при тривалому мовленні (виступі)?
4. Які вправи для тренування фонаційного дихання ви знаєте?
5. Якими артикуляційними вправами ви оволоділи?
6. Яких правил гігієни дихання і голосу слід дотримуватися?
7. Якою є природа українського словесного наголосу?
8. Які закономірності наголошування слів в українській мові вам відомі?
9. Що таке логічний наголос?
10. Що таке емпатичний наголос?
11. Яка роль паузи в усному мовленні?

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 5:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. На яких фонологічних закономірностях ґрунтуються правопис м'якого знака, вживання апострофа, сполучень літер **йо – ьо**?
2. Учому полягає специфіка правопису слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові?
3. Визначте, за якими принципами здійснюється правопис ненаголошених **е, и, о** в сучасній українській літературній мові.
4. Назвіть основні чергування голосних і приголосних в сучасній українській мові. Як ці фонетичні явища відображаються на письмі?

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 6:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Визначте, за якими принципами здійснюється правопис ненаголошених **е, и, о** в сучасній українській літературній мові.
2. Сформулюйте правила вживання великої літери у власних назвах у сучасній українській літературній мові.
3. У чому полягає специфіка подовження та подвоєння приголосних у сучасній українській літературній мові?

4. Визначте, за якими принципами здійснюється правопис префіксів *пре-*, *при-*, *при-*, *з-*, *с-*, *роз-*, *без-*, *через-*, *від-*, *між-*, *над-*, *об-*, *перед-*, *під-*, *понад-* в сучасній українській літературній мові; звука [а] з давнього звука [о].

5. У чому полягає специфіка спрощення приголосних у сучасній українській літературній мові? Як позначається це фонетичне явище на письмі?

6. З'ясуйте особливості правопису *не-*, *ні-* з іменниками, прикметниками, займенниками, дієсловами, прислівниками, дієприкметниками та дієприслівниками.

7. Розкажіть про правила написання складних слів разом та через дефіс.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 7:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть типи виникнення багатозначності.
2. Назвіть критерії розмежування омонімії та полісемії.
3. У чому полягає подібність і відмінність між омонімами та паронімами?
4. На які різновиди поділяються омоніми?
5. Яке значення мають міжмовні омоніми при сприйманні та перекладі чужомовного тексту?
6. На які різновиди поділяються синоніми?
7. За якими ознаками синоніми об'єднуються в синонімічні ряди?
8. Проаналізуйте джерела виникнення синонімії.
9. Розкрийте значення термінів “перифраз” та “евфемізм”. Наведіть приклади.
10. В основі яких художньо-зображальних прийомів лежить антонімія? Наведіть приклади.
11. У чому полягає зв'язок антонімії з багатозначністю й синонімією?
12. Схарактеризуйте паронімію як лексико-семантичну категорію.
13. Скориставшись словником паронімів, доберіть приклади їх використання в різних стилях мови.
14. Наведіть приклади плеоназмів.
15. Що таке міжмовні омоніми, міжмовні пароніми? Наведіть приклади російсько-українських міжмовних омонімів і паронімів.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 8:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. На які групи за походженням поділяється лексика української мови?
2. Назвіть специфічні ознаки власне української лексики.

3. Які види запозичень розрізняють в українській мові?

4. Розкрийте значення термінів *інтернаціоналізм*, *варваризм* та *екзотизм*.

Наведіть приклади.

5. Розкажіть про взаємодію питомої і запозиченої лексики.

6. Як поділяється лексика української мови з погляду сфер вживання?

7. На які групи за походженням та сферою вживання поділяються терміни?

Наведіть приклади.

8. Дайте визначення понять *жаргон*, *сленг*. Схарактеризуйте джерела поповнення жаргону та сленгу.

9. Схарактеризуйте лексику активного вжитку. Назвіть основні критерії розмежування активної і пасивної лексики.

10. Які слова називаються історизмами? Які семантичні групи історизмів виділяють? Наведіть приклади.

11. Які слова називають архаїзмами? Наведіть приклади.

12. Назвіть та схарактеризуйте лексико-семантичні групи неологізмів.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 9:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Визначте об'єкт і завдання фразеології.

2. Розкрийте особливості взаємозв'язків між словом і словосполученням та фразеологізмом.

3. Схарактеризуйте типи фразеологічних одиниць (за класифікацією В. В. Виноградова). Проілюструйте відповідь прикладами.

4. На які групи поділяють фразеологізми за походженням та джерелами виникнення?

5. Проаналізуйте явища омонімії, синонімії та антонімії у фразеологічній сфері.

6. Проілюструйте на прикладах особливості стилістичного розмежування фразеологізмів.

7. Назвіть основні типи словників та охарактеризуйте їх.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 10:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. З'ясуйте семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки іменника як частини мови.

2. Як визначається рід невідмінюваних іменників? Наведіть приклади.

3. Розкажіть про закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини. Проілюструйте відповідь прикладами.
4. Які труднощі виникають при утворенні ступенів порівняння прикметників? Наведіть приклади.
5. Визначте особливості вживання займенників та числівників у професійній сфері.
6. Назвіть усі можливі мовні формули на позначення часу доби: 9:30, 12: 10, 16:45, 21:40, 23:15. У яких стилях мовлення доречний кожен вислів?

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 11:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Які форми дієслова ви знаєте? Назвіть і схарактеризуйте граматичні ознаки кожної з форм.
2. З'ясуйте особливості вживання в українській мові дієприкметників, дієприслівників. Проілюструйте прикладами.
3. Назвіть правила правопису прислівників і прислівникових сполук.
4. Проілюструйте прикладами відтворення в українській мові російськомовних конструкцій з прийменниками *по, при, о*.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 12:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Схарактеризуйте особливості синтаксису у професійній комунікації.
2. Що називають порядком слів у реченні? Проілюструйте прикладами прямий і зворотний порядок слів.
3. Розкажіть про особливості координації присудка з підметом. Проілюструйте прикладами.
4. Опишіть складні випадки керування. Наведіть приклади.
5. Які особливості мають однорідні члени речення? Як вони поєднуються між собою? Проілюструйте прикладами, поясніть вживання розділових знаків.
6. Наведіть приклади речень з відокремленими членами, звертаннями, вставними конструкціями. Поясніть вживання розділових знаків.
7. Проілюструйте прикладами всі типи складних речень. Поясніть вживання в них розділових знаків.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 13:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання для самоконтролю:

1. Як ви розумієте поняття *мовленнєвий етикет*?
2. З текстів різних стилів доберіть приклади звертань, мовленнєвих формул ввічливості, вибачення, погодження. За яких комунікативних обставин вони можуть бути використані?
3. Охарактеризуйте особливості комунікації під час ділової наради, службової бесіди.
4. Розкажіть про етику інтернет-спілкування та телефонної ділової розмови.

Завдання для самостійної роботи до практичного заняття № 14:

Виконання вправ, проходження тестування (за електронним курсом).

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Розкажіть про підготовку до публічного виступу.
2. Назвіть способи виголошення промови.
3. Чому важливо встановити контакт з аудиторією?
4. Як підтримувати увагу аудиторії?
5. Назвіть і охарактеризуйте невербальні засоби оратора.
6. З'ясуйте, яку роль у комунікації відіграють обставини спілкування: мета, кількість учасників, специфіка аудиторії, місце комунікації.
7. Що ви знаєте про зони комунікації?
8. Чому питання виходу до аудиторії потребує особливої уваги?
9. Як встановити візуальний контакт з аудиторією?
10. Які різновиди жестів ви можете назвати? Які жести найбільш доречні під час публічного виступу?
11. Які прийоми для подолання нервозної жестикуляції ви знаєте?
12. Виконайте самоаналіз публічного виступу за схемою:
 - Чи вдалося захопити увагу аудиторії та утримувати її протягом усього виступу?
 - Чи вдалим був початок виступу?
 - Чи вдалося реалізувати задум та не відхилятися від теми?
 - Чи вдалим було завершення?
 - Чи було сказано все, що планувалося?
 - Чи впевнено почувалися на місці оратора?
 - Чи хотілося б виступити перед цією аудиторією ще раз?

Критерії оцінювання самостійної роботи:

5 балів – студент глибоко та міцно засвоїв матеріал, опрацював основну та додаткову літературу; вияв креативність у творчому використанні набутих знань та вмінь, вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані практичні завдання (оцінка "відмінно").

4 бали – студент міцно знає матеріал, успішно виконав самостійні завдання, опрацював основну і додаткову літературу, правильно оформив відповідь, але наявні незначні помилки (оцінка "добре").

3 бали – студент знає тільки основний навчальний матеріал, має поверхневу обізнаність з основною і додатковою літературою, можливі суттєві помилки у виконанні самостійних завдань, роботу недостатньо правильно і грамотно оформлено (оцінка "задовільно").

1 – 2 бали – студент має поверхневе, фрагментарне знання матеріалу, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення; наявна значна кількість суттєвих помилок, відповідь оформлено некоректно, не в повному обсязі (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання:

Модульний контроль здійснюється у формі написання студентом модульних контрольних робіт.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Форми проведення модульного контролю	Максимальні бали	Критерії оцінювання
I модуль		
Письмова робота	10	9- 10 балів – студент виявив креативність у творчому використанні набутих знань та вмінь, вичерпно, послідовно, грамотно виконав завдання; дотримувався норм усного і писемного мовлення. 6-8 балів – студент міцно знає матеріал, опрацював основну і додаткову літературу, правильно оформив письмове завдання; дотримувався норм усного і писемного мовлення, але наявні незначні помилки. 3-5 балів – студент має поверхневу обізнаність з основною і додатковою літературою, суттєві помилки у виконанні завдання; не дотримувався норм усного і писемного мовлення. 1 – 2 бали – наявна значна кількість суттєвих помилок, завдання виконано не в повному обсязі та некоректно.

Контрольне тестування (15 питань)	15	1 бал за кожную правильну відповідь
II модуль		
Письмова робота (2 завдання)	10	5 балів за виконання кожного завдання
Контрольне тестування (15 питань)	15	1 бал за кожную правильну відповідь

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою семестрового контролю є письмовий екзамен, під час якого студенти повинні виконати завдання (тест), що відбивають зміст навчальної програми. При оцінюванні відповідей враховуються правильність і повнота виконання завдань, аргументованість відповідей, рівень обізнаності з фактичним матеріалом.

Умови допуску: студент не має заборгованостей з самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, брав участь у практичних заняттях.

Позитивна оцінка з іспиту виставляється, якщо студент має підсумковий рейтинг не менше 35 вагових балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Розрахунок оцінки: підсумкова кількість вагових балів (від 35 до 60), які набрав студент протягом семестру, додається до кількості балів, отриманих за екзаменаційну письмову роботу (макс. 40 балів).

Дистанційний формат проведення екзамену передбачає виконання підсумкового контролю у вигляді онлайн-тестування (письмова відповідь з використанням відеоконференції в Skype / Google Hangouts Meet; практична (тестова) робота в базі електронного навчання Moodle).

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Мова як суспільне явище. Функції мови. Мовні одиниці. Поняття про літературну мову, її ознаки. Поняття культури мовлення. Ситуація спілкування.

2. Комунікативні якості мовлення: правильність, змістовність, логічність, точність, доречність, виразність, багатство. Стилiстична диференція сучасної української літературної мови.

3. Правильність мовлення як відповідність мовним нормам. Поняття про мовну норму. Типи мовних норм, їх характеристика.

4. Орфоепія та культура усного мовлення. Основні норми вимови голосних, приголосних, звукосполучень.

5. Культура усного спілкування. Технічні показники виразного мовлення: дихання, голос, дикція, інтонаційне багатство. Акцентуаційні норми. Логічний наголос як засіб досягнення логічності мовлення.

6. Основні закони милозвучності української мови. Фонетичні засоби милозвучності мови (чергування /y/ – /e/, /i/ – /ï/; варіанти прийменників і префіксів.

7. Орфографічні норми. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака, апострофа (в питомих українських і запозичених словах).

8. Фонетичні процеси чергування голосних і приголосних звуків, відображення цих явищ на письмі (орфографічно): чергування голосних /o/, /e/ – /i/, /o/ – /e/ після шиплячих та /ï/; історичні чергування приголосних /z/, /k/, /x/, /ж/, /ч/, /ш/, /з/, /ц/, /с/ при словозміні та словотворенні; зміни приголосних при додаванні суфіксів *-ськ(ий)*, *-ств(о)* та відображення цих змін на письмі; чергування приголосних в дієслівних основах (/m/ – /ч/, /d/ – /дж/ та ін.)

9. Уподобнення) приголосних, позначення асимілятивних змін на письмі (орфографічно). Правопис слів з подовженням і подвоєнням приголосних. Спрощення в групах приголосних та позначення його на письмі.

10. Правопис найуживаніших префіксів (*з-*, *с-*, *роз-*, *без-*, *через-*, *воз-*, *при-*, *прі-*, *пре-*) і суфіксів (*-н-*, *-нн-*; *-ист*, *-іст*, *-їст*, *-изм*, *-ізм*, *-їзм*; *-ив(о)*, *-ев(о)*, *-ик*, *-ичок*, *-ечок* та ін.).

11. Правопис слів іншомовного походження (правила написання *и*, *і*, *ї*; подвоєння приголосних у загальних і власних назвах іншомовного походження.

12. Основні правила вживання великої літери у власних назвах.

13. Складні слова. Написання складних слів разом, через дефіс. Складноскорочені слова. Способи творення, правопис аббревіатур. Написання слів із частинами *пів-*, *напів-*.

14. Лексичне багатство мовлення. Особливості вживання у мовленні багатозначних слів, омонімів, антонімів.

15. Точність мовлення і синонімія. Вибір синоніма із синонімічного ряду. Перифрази. Евфемізми.

16. Пароніми. Типові лексичні помилки, зумовлені явищем паронімії. Плеоназм, тавтологія як елемент засміченості мовлення.

17. Особливості використання загальноживаної (стилістично нейтральної) і стилістично забарвленої лексики. Чистота мовлення і вживання просторічної, жаргонної, діалектної лексики.

18. Стилістичні функції пасивної лексики: застарілої (архаїзмів, історизмів), неологізмів.

19. Доцільність уживання іншомовної лексики, канцеляризмів у різних стилях мовлення. Точність мовлення і слова-терміни. Особливості вживання у мовленні термінологічної лексики.

20. Фразеологічні норми сучасної української літературної мови. Особливості вживання фразеологізмів у різних стилях мовлення.

21. Особливості використання граматичних форм іменників у фаховому мовленні (категорії роду, числа, відмінка).

22. Труднощі словозміни іменників. Особливості правопису відмінкових закінчень іменників (Р. одн. іменників чоловічого роду II відміни, кличного відмінка, інших словоформ).

23. Прикметники у фаховому дискурсі: труднощі у творенні та вживанні форм ступенів порівняння, порівняльних конструкцій. Правопис складних прикметників.

24. Особливості використання числівників: відмінювання числівників, зв'язок з іменниками. Мовні формули на позначення часу.

25. Особливості вживання і правопису дієслівних форм. Труднощі творення, правопису й уживання дієприкметників, дієприслівників.

26. Особливості вживання службових частин мови (прийменників, сполучників, часток) у фаховому мовленні.

27. Складні випадки керування (прийменникового і безприйменникового). Способи відтворення українською мовою російськомовних конструкцій з прийменником *по*.

28. Пунктуаційні норми сучасної української літературної мови. Розділові знаки при однорідних і відокремлених членах речення, звертаннях. Пунктуація у складних реченнях.

29. Мовленнєвий етикет ділового спілкування: ділової бесіди, телефонної розмови, інтернет-спілкування, дискусії.. Мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.

30. Зовнішня культура комунікації. Невербальні засоби публічного спілкування: вигляд промовця, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90 А
Дуже добре	82-89 В
Добре	75-81 С
Задовільно	69-74 D
Достатньо	60-68 Е
Незадовільно	0-59 F

8. Рекомендовані джерела

8.1. Основна література

1. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова / За заг. ред. А. П. Грищенка. – К.: Вища школа, 1997.
2. Караман С. О., Караман О. В., Бакум З. П. Сучасна українська літературна мова: Підручник. Част. І. Фонетика. Фонологія. Графіка. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2005. – 188 с.
3. Караман С. О., Караман О. В. Орфоепічний тренінг. Фонетика. Орфоепія. Стилїстика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник. 3-тє видання перероб. і доп. – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – 184 с.
4. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М. Я. Плющ. – 4-тє вид., стер. – К.: Вища шк., 2003. – 430 с.
5. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
6. Ющук І. П. Українська мова. Підручник для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

8.2. Додаткова література

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О. Сербенської. – Л.: Світ, 1994. – 150с.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 284 с.
3. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003. — 434 с.
4. Бас-Кононенко О. В., Гнатюк Л. П. Українська мова. Теорія, завдання, тести: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 405 с.
5. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К.: Рідна мова, 1998. – 476 с.
6. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2006.
7. Бондарчук К. С. Українська мова [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. С. Бондарчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 283 с.
8. Волкотруб Г. Й. Практична стилїстика сучасної української мови: Навч. посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 256 с.

9. Волощак М. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв / М. Волощак. – К. : Марія Волощак, 2011. – 174 с.
10. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення / Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. – 124 с.
11. Єлисовенко Ю. П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навч. посіб. / За ред. В. В. Різуна. – К., 2008.
12. Зубков М. Універсальний довідник. Українська мова. Харків: ФОП Співак В. Л., 2009. – 416 с.
13. Зубков Микола. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. / Микола Зубков. – К.: Арій, 2019 р. – 608 с.
14. Качуровський І. Мова і фоніка // Урок української. – 2001. – № 6. – С. 24 – 28.
15. Косенко Н. Я., Вакуленко Т. М. Як правильно говорити українською. Практичний посібник. – Харків: Книжковий клуб сімейного дозвілля, 2007. – 240 с.
16. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 163 с.
17. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія". – 2007.
18. Мовчан Л. Чому ж наша мова солов'їна? (Фонетика. Милозвучність мови) // Українська мова та література. – 2002. – № 42. – С. 10 – 12.
19. Огієнко І. Наочна таблиця милозвучності української мови // Дивослово. – 1996, № 5 – 6.
20. Остапченко О. В. Українська мова в грі: проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти, тести, квести / О. Остапченко. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. – 224 с. (навчальний посібник).
21. Остапченко О. В., Радченко А. Ф. Тестові завдання з української мови: Практичний посібник для студентів. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – С. 60 – 95.
22. Пентиліук М. І. Культура мови і стилістика. – К.: Вежа, 1994. – 240с.
23. Плющ Н. П., Бондаренко В. В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навч. посіб. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009.
24. Погрібний А. Г. Світовий мовний досвід та українські реалії. – К., 2002.
25. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь. 2001. – С. 16 – 32.
26. Пономарів О. Д. Стлістика сучасної української мови. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.

27. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 44 – 59.
28. Рогоза Б. Д. Уроки державної мови. – К., 2013.
29. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови / Олександра Сербенська. – Львів: Априорі, 2020. – 280 с.
30. Сербенська О., Волощук М. Наше усне мовлення // Українська мова та література. – 2001. – № 41. – С. 5 – 9.
31. Сербенська О. Культура усного мовлення. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 216 с.
32. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. – 3-є вид. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
33. Тоцька Н. І. Засоби милозвучності української мови // Українське мовознавство. – К., 2000. – Вип.22.
34. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Завдання і вправи: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 51с.
35. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. С. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша та ін. – К.: Літера ЛТД, 2013. – 544 с.
36. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови. – К., 2019. – 392 с.
37. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / М. І. Фурдуй; за ред. В. В. Різуна. – К.: Либідь, 2004. – 272 с.
38. Чак Є. Д. Чи правильно ми говоримо? – К.: Освіта, 1997. – 240 с.

8.3. Довідкова література, словники:

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2008. – 896 с.
2. Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і голов. ред.. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
3. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995. –192с.
4. Головащук С. І. Словник наголосів: Понад 20 000 слів. – К.: Наук. думка, 2003. – 320 с.
5. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. — 472 с.

6. Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Ермоленко. – К.: Вища школа, 2005. – 400 с.
7. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? [Текст] : словник-довідник : бл. 10000 номінацій / В. В. Жайворонок. – К.: Наукова думка, 2004. – 203 с.
8. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. – К., 1988. – 200 с.
9. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Ермоленко та ін. – К.: Довіра. 2002. – 170 с.
10. Орфоепічний словник / Укл. М. І. Погрібний. – К.: Рад. шк., 1984. – 629 с.
11. Орфоепічний словник української мови: В 2-х т. / За ред. М. М. Пешак. – К.: Довіра, 2001.
12. Повний словник антонімів української мови / Калашник В. С., Колоїз Ж. В.; Словник фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга. – Київ: Довіра, 2006. – 859 с.
13. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання. 2004. – 367 с.
14. Словник української мови: В 11-ти т. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980.
15. Словник української мови: У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. – К.: Наукова думка, 2010.
16. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. – 789 с.
17. Український орфографічний словник: понад 175 тис. слів / уклали В. В. Чумак [та ін.]; за ред. В. Г. Скляренка. – Вид. 9-е, переробл. і доповн. – К.: Дніпро, 2009. – 1011 с.
18. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1982.
19. Фразеологічний словник української мови: У 2-х т. – К.: Наук. думка, 1993.
20. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. – К.; Наук. думка, 1993.
21. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія імені М. П. Бажана, 2004. – 824 с.

8.4. Інтернет-ресурси та відеоматеріали до курсу:

1. Ділова українська мова

https://pidru4niki.com/1973042038349/dokumentoznavstvo/dilova_ukrayinska_mova

2. Ділове спілкування: усна і писемна форми. Навч. посібник – https://pidru4niki.com/84441/dokumentoznavstvo/dilove_spilkuvannya_usna_i_pisemna_formi

3. Довідник з української мови. – <http://www.ussr.to/All/tishkovets/movva.html>

4. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення // https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya

5. Риторика як мистецтво – як навчитися грамотно спілкуватись? – <https://krasnomovec.club/ritoryka-jak-mystectvo/>

6. Словники України „on-line”. – http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/

7. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова

https://pidru4niki.com/68598/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_literaturna_mova

8. Тренажер з правопису української мови. – <https://webpen.com.ua/>

9. Українська мова: Енциклопедія. – <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

10. Український правопис (2019) – <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

11. Центр культури української мови <https://centrkum.blogspot.com/>

12. <http://litopys.org.ua/pravopys/pravopys2012.htm>

13. <http://javot.net/mova/fon.htm>

14. <http://litopys.org.ua/shevelov/shev.htm>

Навчально-методична карта дисципліни «Українські студії. Культура усного і писемного мовлення»

Разом: 60 год., практичні заняття – 28 год., самостійна робота – 13 год., семестровий контроль – 15 год., модульний контроль – 4 год., підсумковий контроль – екзамен

Модулі	Змістовий модуль I						Змістовий модуль II					
Назва модуля	Вступ. Норми літературної мови. Культура усного професійного мовлення. Орфоепічні, графічні та орфографічні норми						Лексичні та граматичні норми сучасної української літературної мови. Культура публічного виступу					
Кількість балів за модуль	121 бал						153 бали					
Загальна к-ть балів	121 + 153 = 274 бали											
Теми практичних занять	Вступ. Поняття культури мовлення. Норми літературної мови. (1+10 б.)	Стилістична диференціація української мови. Сильові норми української мови. (1+10 б.)	Культура усного мовлення майбутнього фахівця. Орфоепічні та акцентуаційні норми. (1+10 б.)	Засоби милозвучності мовлення. Техніка усного мовлення. (1+10 б.)	Графічні та орфографічні норми української мови як складники культури мовлення сучасного фахівця. (2+20 б.)	Лексична система мови. Лексичні норми сучасної української мови. Лінгвістичні словники. (2+20 б.)	Фразеологія української мови і культура професійного мовлення. (1+10 б.)	Суспільне значення морфологічних норм. Труднощі словотворення і словозміни в українській мові. (2+20 б.)	Синтаксичні аспекти культури мовлення. (1+10 б.)	Види та правила усного фахового спілкування. Український мовленнєвий етикет. (1+10 б.)	Публічний виступ як різновид мовленнєвої діяльності. (1+10 б.)	
Самостійна робота	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота I (25 балів)						Модульна контрольна робота II (25 балів)					
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів											

